

Innspill til Programkomitéen fra Nordre Follo Ap

Vedtatt av styret 3/6 – 2020 – supplert litt den 7/6.

Dette er innspill til nytt partiprogram for Arbeiderpartiet i perioden 2021 – 2025, sendt inn av Nordre Follo Arbeiderparti. Innspillene er hentet fra årsmøtene i 2019 og 2020, partiprogrammet for Nordre Follo 2019 – 2023 og innspill fra medlemmene i Nordre Follo Ap i mai 2020.

På overordnet plan ønsker vi et klarspråklig partiprogram med tydelig sosialdemokratisk profil og tydelige enkeltsaker. Vi ønsker oss en markant mer radikal profil på områdene internasjonal solidaritet (mer human flyktninge- og asylpolitikk) og klima/bærekraft.

Vi må også markere oss som et tydelig velferdsparti – her mener vi likestilling av funksjonshemmede bør være en hovedsak og et tydelig arbeiderparti med fokus på arbeidsplasser og næringspolitikk. Samtidig må vi ivareta de som er i randsonen av – og utenfor - arbeidslivet

Her er enkeltsaker vi ber om at blir innarbeidet i partiprogrammet

1) Helse og frihet

- Arbeiderpartiet vil reversere innskrenkningene i abortloven som Solbergregjeringen innførte i 2018.
- Norge skal være en trakasserings- og voldtekstfri sone
- Ingen fastleger skal drive med henvisningsnekt for abort eller nekte å sette inn spiral.
- Fullfinansiere opphold på krisesenter
- Arbeiderpartiet vil avskaffe abortnemndene og utvide retten til selvbestemt abort til 18. uke.
- Lov om rituell omskjæring av gutter fjernes og erstattes av kjønnsnøytrale bestemmelser mot kjønnslemlestelse i straffeloven §§ 284 og 285. Dette skal ikke være til hinder for at en myndig person selv kan velge å få utført inngrepet, eller at medisinsk begrunnet omskjæring kan foretas.
- Tannhelse skal være innenfor samme regelverk som helse generelt. Det blir utstedt frikort for tannbehandling når utgiftene har overskredet grensen som gjelder for legetjenester.
- Abortnemndene skal avskaffes, og retten til selvbestemt abort skal utvides til uke 18.
- Nytt sykehus for befolkningen i Oslo sør og Follo lokaliseres i Nordre Follo.
- BPA-ordningen bør være tilgjengelig for alle som trenger den, uavhengig av hvilken kommune man bor i
- Arbeiderpartiet vil ikke godta noen svekkelser i sykelønnsordningen.

2) Økonomi og velferd

- Styrke kommuneøkonomien
- Far/medmor skal ha selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger
- redusert fattigdom og mindre økonomiske forskjeller mellom folk,
- barnevernstjenesten har nok ansatte saksbehandlere og at de ansatte ikke har for mange saker samtidig
- Barnetrygd og inntekt fra feriejobb som barn i familien utfører, skal ikke inkluderes i inntekten til sosialhjelpsmottaker med den følgen at sosialstøtten reduseres. Det skal være

41 samme retningslinjer i alle kommuner, dvs. må være sentralt bestemt, og ikke som nå, med
42 ulik praksis rundt i kommunene.

- 43 • Bedre boligoppfølging ved overgangssituasjoner (etter sykdom, fengsel, behandling osv)
- 44 • Skjerpe kravene til raskere erstatningsutbetaling ved statlig ekspropriering.
- 45 • Ved gjennomføring av offentlige anbud må «kvalitet» vektlegges høyere enn i dag.

- 46
- 47 • Reversering av Solbergregjeringens mest usosiale kutt og innstramminger:
 - 48 - Kutt i den økonomiske støtten til arbeidsledige. Blant annet fjerning av retten til
 - 49 feriepenger, og økt karantenetid for dagpenger fra åtte til 12 uker.
 - 50 - Skatt på sluttavtaler. Ansatte som må slutte og får utbetalt en engangssum fra
 - 51 arbeidsgiver må betale skatt på utbetalingen.
 - 52 - Reduksjon i barnetillegget for uføre. NAV anslår at 2030 uføre forsørgere vil få
 - 53 mindre støtte som følge av de nye reglene.
 - 54 - Kutt i støtte til multihandikappede, uføre og kronisk syke.
 - 55 - Gjentatte realkutt i folketrygden som særlig rammer utsatte grupper. Blant
 - 56 ordningene de har kuttet til er grunn- og hjelpestønad, diverse hjelpemidler,
 - 57 tilretteleggingstilskudd, støtte til barnetilsyn og gravferdsstøtte.
 - 58 - Fjerning av det øremerkede tilskuddet til kulturelle opplevelser i eldreomsorgen
 - 59 (Den kulturelle spaserstokken).
 - 60 - Økt makspris i barnehagen.
 - 61 - Kutt i fri rettshjelp.
 - 62 - Husbankens finansielle handlingsrom er innskrenket. Færre unge får hjelp til å
 - 63 komme inn på boligmarkedet etter at retten til startlån er strammet inn, og flere
 - 64 uføre har blitt fratatt bostøtte. Det kanskje viktigste redskapet vi har for å drive
 - 65 boligsosial utjevning blir hakket i stykker bit for bit.
 - 66 - Arbeidsavklaringspenger/AAP-innstramminger. Arbeiderpartiet bør lære av
 - 67 <https://aap-aksjonen.no/>
 - 68 - Innstramminger i tilskudd til briller og kjeveortopedi for barn.
 - 69 - Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform må avsluttes (ABE-reformen)
 - 70
- 71 • Arbeiderpartiet vil ikke konkurranseutsette grunnleggende samfunnsoppgaver.
- 72 Velferdsoppgavene skal ikke baseres på privatisering og multinasjonale selskaper utenfor
- 73 demokratisk kontroll, og med "sugerør" i statskassa.

74 3) Internasjonal solidaritet

- 75
- 76 • Utdanning er et viktig tiltak for å bekjempe fattigdom og for å bidra til en varig demokratisk
- 77 utvikling. Arbeiderpartiet skal sette utdanning som bistand i fokus.
- 78
- 79 • Helsehjelp til alle i Norge. Alle som oppholder seg i Norge må ha rett til nødvendige helse- og
- 80 omsorgstjenester, basert på helsefaglige vurderinger. Dessverre er det et lite mindretall i
- 81 Norge i dag som ikke får samme helsehjelp som oss andre. Det fører til store fysiske og
- 82 psykiske lidelser for mennesker som lever blant oss. Derfor vil Arbeiderpartiet gå inn for å
- 83 sikre papirløse migranter og tilreisende EØS-borgere rett og tilgang til nødvendig helsehjelp,
- 84 medisiner og tannbehandling basert på helsefaglig vurderinger
- 85

- Norge skal være en pådriver for å styrke kvinners seksuelle og reproduktive helse. Kvinners kontroll over egen kropp og familieplanlegging er under press i flere konservative regimer, og finansieringen er svekket etter at Trump-administrasjonen har endret sin bistandspolitikk.

4) Samferdsel

- For å oppnå funksjonelle og moderne jernbaner i Norge, må det utredes alternative finansieringskilder.
- Ny tog tunnel under Oslo prioriteres
- Oppdatere byggekravene slik at de er tilpasset klimaendringene.

5) Energi

- Arbeiderpartiet vil gå inn for en nasjonal hydrogenstrategi. Vi vil etablere et statlig hydrogenselskap som kan være motor i en storstilt innføring av hydrogen i Norge, tilrettelegge for flere fyllplasser, sørge for at det forskes mer på brenselceller og hydrogen og innføre flere utviklingsprosjekter med hydrogen, for eksempel i kollektivtrafikken.
- Satse på havvind

6) Skole

- Leksefri skole: Skolearbeidet skal gjøres i skoletiden, barna skal ha fri fritiden
- Vi vil ha søskenmoderasjon mellom SFO og barnehager
- At læreren skal få tid til å være lærer
- Nei til karakterer i barneskolen
- Økt innsats mot mobbing
- Det er viktig at barn får et sunt og næringsrikt måltid i løpet av skoledagen, slik at konsentrasjonene bedre holdes oppe hele skoledagen og for å utjevne sosiale forskjeller mellom elevene. Dette bør organiseres på en slik måte at det ikke går utover lærernes undervisningstid.
- Hindre at skoleeiere skal kunne ta utbytte, og ha en enda strengere kontroll med hvordan skoleeierne bruker datterselskaper for å omgå regelverket.
- At konsesjoner til privat skoledrift skal være tidsbegrenset, med krav om ny søknadsprosess og mulighet til demokratisk innvirkning.
- At kommuner og fylkeskommuner skal ha veto rett mot etablering av privatskoler
- Utforme en ny privatskolelov der det ikke gis statsstøtte til noen former for kommersielle privatskoler.
- At det bør spesifiseres at forbudet mot å overføre verdier til skolens eiere også gjelder ved salg.
- Styrke Utdanningsdirektoratet, gjennom tilstrekkelige ressurser til rådighet, slik at de kan gjennomføre et effektivt tilsyn med de private skolene
- At brudd på lov og regelverk må håndheves strengere og følges av bøter og mer effektive sanksjoner
- Ikke gi statsstøtte til skoler med alternativt livssyn

7) Barnehager

- Innføre en lov som hindrer barnehageeiere å ta ut utbytte og profitt
- At målet om profittfrie barnehager slås fast i barnehagens formålsparagraf
- Sette klare krav i lovverket til eierform og selskapsorganisering, for eksempel etter dansk modell for selveiende institusjoner
- At kommunene sier nei til ytterligere privatisering av offentlige barnehager
- Vri barnehagefinansiering fra stykkprisfinansiering til budsjettstyring og tilskuddskontroll
- At kommunene jobber aktivt for å ta tilbake de offentlige barnehagene i privat regi, f.eks. når en kontrakt med en privat barnehage går ut
- Åpne opp i lovverket for at kommunene får større myndighet til å styre barnehagene de finansierer, uavhengig av eierform
- At kommunene må kunne vedta barnehagestruktur med hensyn til lokalisering, kapasitet og opptak uavhengig av eierform
- Alle private barnehager skal tilslutte seg nasjonale tariffavtaler som regulerer de ansattes rettigheter
- Ikke gi konsesjon til private barnehager eller skoler, som nekter å ansette folk pga. deres legning.

8) Yrkesutdanning

- Stille krav til kommunene om å årlig tilby minst en læreplass per 500 innbygger, samt at fylkeskommunen aktivt skal sørge for at det ansettes lærlinger i offentlig sektor
- Kompensere bedriftene for å ta inn lærlinger som har særskilte utfordringer
- At det ved offentlige anbud stilles krav om at de som får anbudet er aktive lærebedrifter og har hatt lærlinger det siste året
- At deler av kostnadene til læreplasser skal finansieres gjennom et fond som alle virksomheter innenfor de ulike bransjeområdene må bidra til
- Øke lærlingtilskuddet tilsvarende det en skoleplass koster
- At alle fylker skal ha et elev- og lærlingombud
- Innføre lærlingråd i alle fylker etter modell fra Sør-Trøndelag
- Ha lovfestet rett til læreplass
- Overføre TAF-modellen til andre yrkesfag
- Gi folk med fagbrev retten til å ta høyere utdanning innenfor sitt kompetanseområde
- Arbeide for å heve den pedagogiske og faglige kompetansen i lærebedriften slik at lærlingens rettigheter i opplæringsloven blir ivaretatt, og kvaliteten i opplæringen styrkes
- Arbeide for å sikre erstatning ved yrkesskader/yrkessykdom for studenter og elever under praksisperioden
- Alle lærlinger skal få et lærlingbevis hvilket vil gi like fordeler som et studentbevis
- Gi økte midler til opplæringskontoret for å jobbe opp mot bedrifter med lærlingeplasser
- Koble skolen og næringslivet tidlig inn i skolen
- Sørge for at fag- og svennebrev er tilpasset dagens og fremtidens arbeidsliv.
- At det skal opprettes en egen nettside for studenter og lærlinger på vei ut i arbeidslivet
- Sikre at arbeidsrettigheter blir en del av pensum i norsk skole

9) Arbeidsliv

- Arbeid til alle er jobb nummer 1
- Vi vil fjerne ufrivillig deltid.

- 178 • Offentlige stillinger skal være faste og hele
- 179 • beholde dagens regelverk for søndagsåpne butikker. Vi sier nei til utvidelse av søndagsåpne
- 180 butikker
- 181 • innføre klare regler om utestengelse fra framtidige og pågående oppdrag ved alvorlig brudd
- 182 på innkjøpsavtale eller arbeidsmiljøloven.
- 183 • forebygge arbeidslivskriminalitet for et seriøst og anstendig arbeidsliv og innføre
- 184 Oslomodellen nasjonalt
- 185 • at alle offentlige kontrakter må stille krav til norske lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår
- 186 • ha et seriøst og anstendig arbeidsliv der det kontinuerlig arbeides med å forebygge
- 187 arbeidslivskriminalitet
- 188 • at stillinger i privat og offentlig sektor som hovedregel skal være faste heltidsstillinger.
- 189 • Heltidsarbeid skal være normalen.
- 190 • at flere faste stillinger innen alle områder i arbeidslivet; for fagutdannede, akademia, i
- 191 privat og offentlig sektor
- 192 • at tilbudet om faste stillinger gis uten noen form for diskriminering, og uavhengig av
- 193 kjønn, etnisitet, legning mm.
- 194 • legge til rette for utvikling, forskning, gründere og ny teknologi som skaper arbeidsplasser og
- 195 er med på å redde klimaet og miljø.
- 196 • Tiltak for å sikre lønnsutjevning og lik lønn for kvinner og menn.
- 197 • Jobbe for et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked
- 198

199 10) Eldre

- 200 • Ektepar og samboere med sykehjemsplass skal få bo sammen hvis de ønsker det
- 201 • Vi vil øke satsingen på hjemmetjenestene, og sikre sykehjemsplass til de som trenger det
- 202 • Matglede skal være sentralt i de offentlige tjenestene som sykehjem, skoler og barnehager
- 203 • at personer over 70 år ikke skal bli aldersdiskriminert fra å ta verv som meddommere i
- 204 tingretten eller lagmannsretten
- 205 • økt grunnbemanning for å øke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene
- 206 • folk skal kunne bo hjemme så lenge som mulig, blant annet gjennom økt satsing på
- 207 hjemmetjenestene, gode digitale verktøy og gratis trygghetsalarm
- 208 • Tilby personer med demens GPS-sporing dersom de ønsker og samtykker til det.
- 209 • Nye finansieringsformer for boliger for eldre. Vi må bygge opp hele «omsorgstrappen», slik
- 210 at eldre kan bo lengst mulig hjemme. Det må utvikles finansieringsmodeller for type
- 211 trygghetsboliger og eldretun.
- 212 • Det opprettes en tilskuddsordning for å opprette og utstyre tannhelserom i sykehjem og
- 213 andre omsorgsinstitusjoner for eldre.

214

215 11) Klima, miljø og bærekraft

- 216 • Omstillingen til et bærekraftig arbeidsliv må være rettferdig, og gjøres på en måte som
- 217 ivaretar arbeidstakerne.
- 218 • Nasjonal nullvisjon for tap av matjord
- 219 • Utfasing av unødvendig plast (herunder plastgranulater på kunstgressbaner og lekeplasser)
- 220 • Mer bruk av massivtre
- 221 • Satse mer på kompostering, mindre matsvinn og kildesortering.

- 222 • Gjøre det lettest mulig for folk å resirkulere.
- 223 • Økte krav om gjenbruk ved nybygging. Krav om gjenbruk bør også benyttes ved offentlige
- 224 anbud.

225
226

227 **12) Likestilling av funksjonshemmede**

- 228 • Bevilge mer penger til tilgjengelighet og universell utforming
- 229 • Utvide kravet til lovfestede tjenester familier med funksjonshemmede barn har krav på,
- 230 inkludert psykisk støtte og oppfølging. Rettighetene skal starte idet man har fått påvist et
- 231 foster eller barn med funksjonshemming.
- 232 • Kampen mot systemet må stanse. Vi trenger en strømlinjeformet søknadsprosess med
- 233 effektiv saksbehandling.
- 234 • Få flere mennesker med nedsatt funksjonsevne ut i arbeid
- 235 • Det må bli lettere for funksjonshemmede å reise kollektivt
- 236 • FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne innkorporeres i
- 237 menneskerettighetsloven
- 238 • Ansatte i skoler, barnehager, helsestasjoner og andre offentlige tjenester må få bedre
- 239 skolering i hvordan man skal tilrettelegge for funksjonshemmede barn.

240

241 **13) Ungdomspolitik**

- 242 • Senke stemmerettsalderen til 16 år ved kommunevalg.
- 243 • Forby reklame med retusjerte modeller
- 244 • Ha en reell nysatsing på sosial boligbygging
- 245 • det skal være lett å drive med uorganiserte aktiviteter på fritiden
- 246 • det skal være tilbud for ungdom på sommeren og i ferier
- 247 • barne- og ungdomsfrivilligheten skal ha tilgang til gratis lokaler til sin aktivitet, også på
- 248 kveldstid og i helger
- 249 • ansette flere lærlinger i offentlige virksomheter, og sette bruk av lærlinger som krav ved
- 250 anbud. Vi skal ha minst 2 lærlingeplasser per 1000 innbyggere
- 251 • forebygge frafall i skolen, blant annet gjennom å styrke den praktiske undervisningen på
- 252 ungdomsskoletrinnet
- 253 • gjøre det lettere å velge utradisjonelle yrkesvalg
- 254 • at «Helsestasjon for Ungdom» skal være tilgjengelig i hele kommunen
- 255 • styrke ordningen med helsesøstre på alle ungdomsskoler. Disse skal være tilgjengelig for
- 256 ungdom som trenger noen å prate med, og skal drive seksualopplysning med fokus på
- 257 samtykke, respekt, sikker sex og ulike legninger
- 258 • gi ungdom under 25 år tilgang på gratis, selvbestemt prevensjonsmiddel

259 **14) Sosial boligbygging og byutvikling**

- 260 • At startlån skal være tilgjengelig for ungdom som egenkapital og skal vurderes etter
- 261 inntekt og formue
- 262 • Øke og justere integreringstilskuddet som følger med flyktninger til kommunen der de
- 263 bosettes, i henhold til lokale boligpriser og eventuelt andre tungtveiende hensyn
- 264 • Sikre barnefamilier kontinuitet i boforhold i kommunale boliger

- 265 • Ha familievennlige kommunale boliger som sikrer barn trygge og tilfredsstillende
- 266 oppvekstvilkår
- 267 • At kommunale boliger skal etableres spredt i kommunene
- 268 • Lovfeste retten til varig tilrettelagt bolig for vedvarende bostedsløse
- 269 • At det innføres en rett til midlertidig botilbud til bostedsløse, samt dagbøter som
- 270 sanksjonsmulighet om kommuner og NAV ikke sikrer botilbud for bostedsløse
- 271 • At alle kommuner tar i bruk leie-til-eie-modellen som del av den sosiale boligpolitikken
- 272 • Innføre rett til leie-til-eie med finansiering gjennom Husbanken for vanskeligstilte på
- 273 boligmarkedet
- 274 • Inngå forpliktende samarbeid mellom kommuner, stat og boligbyggelag med sikte på
- 275 å ta i bruk leie-til-eie-modellen i flere utbyggingsprosjekter
- 276 • Etablere flere ikke-kommersielle utleieboliger
- 277 • Det skal tas betraktning om behov og planlegges for hundegård og annet husdyrhold i
- 278 byutforming
- 279 • Innføre kommunal forkjøpsrett på nye borettslagsboliger

280

281 15) Olje og gass:

- 282 • Avskaffe leterefusjonsordningen, redusere friinntekten og bruke midlene på fornybare
- 283 næringer.
- 284 • Ha full stans av nye konsesjonstildelinger.
- 285 • At det ikke skal gjøres nye lete- og prøveboringer
- 286 • Avskaffe TFO-ordningen (tildeling av forhåndsdefinerte områder)
- 287 • At Norge skal være et samfunn med null utslipp i 2050
- 288 • Fjerne regnskapsfordelene i petroleumsindustrien
- 289 • Bruke andelen fra CO2-avgiften på sokkelen og sette disse midlene inn i
- 290 Klimateknologifondet
- 291 • Ha en egen oljekommisjon i Norge inspirert av Tyskland der målet er å en konkret plan for
- 292 avviklingen av norsk oljeindustri.
- 293 • Ha et sysselsettingsprogram som skal styre kompetansen i oljenæringa over mot
- 294 fornybare næringer

295 16) Landbruk

- 296 • Utrede miljødifferensiering av produksjonsstøtten.
- 297 • Endre miljøtilskuddet etter modell fra Østerrike
- 298 • Alle nye landbruksmaskiner skal være utslippsfrie innen 2025.
- 299 • Innføre statlige retningslinjer for å hindre utbygging av myrer og våtmarker
- 300 • Gjøre tilskuddsordningen for presisjonsgjødsling permanent og nasjonal
- 301 • Øke andelen økologisk landbruk, og øke bruken av naturgjødsel i det konvensjonelle
- 302 landbruket.
- 303 • Stille strengere krav om sprøytemiddelbruk
- 304 • At kraftfor ikke kan stamme fra regnskogen og som hovedregel være norskprodusert
- 305 • Endre definisjonen av selvforsyningsgrad til å omhandle nødvendige næringsstoffer
- 306 befolkningen trenger, heller enn ulike produkter.
- 307 • Innføre et strengere regime for å ivareta jordvernet og forankre det i Jordloven og plan- og
- 308 bygningsloven, og tas hensyn til i NTP.